
MOJIH PET OSTAVKI NA BISKUPSKOJ SLUŽBI, DANIH ČETVORICI RIMSKIH PAPA

Frane Franić, Split

UDK: 262.12 : 929 Franić, F. "1949/1987"

Primljeno 8/2000-10-20

*1. Ostavka dana papi Piju XII.**

Papa Pio XII. ponudio mi je u rujnu 1949., preko splitsko-makarskog biskupa mons. Klementa Bonefačića, da primim biskupsko ređenje i službu pomoćnog biskupa splitsko-makarskog. Preko spomenutog biskupa poručio sam papi Piju XII. da mu zahvaljujem na povjerenju koje mi je iskazao tom ponudom, ali da se ne osjećam sposobnim za biskupsku službu zbog toga što više volim profesorsko zvanje, koje sam tada vršio u našoj Teologiji u Splitu, zbog svoje naravi sklonije kontemplativnom životu profesora i odgojitelja bogoslova, negoli biskupskom pozivu, koji traži javne nastupe, česta kretanja po biskupiji i izvan nje.

Biskup Bonefačić mi je tada rekao da i on misli jednako kao i ja, pa da će stoga moju opreku ili ostavku preporučiti papi Piju XII.

No, dobio sam ponovni poziv pape Pija XII. za biskupsko ređenje i službu pomoćnog biskupa upravo na blagdan sv. Jeronima 1950., preko mons. Silvija Oddija, apostolskog delegata u Beogradu, koji mi je donio tog dana napisani Papin dekret, uz primjedbu da se toga dekreta mogu osloboditi jedino ako imam koju tešku bolest.

I tako sam morao primiti dekret po poslušnosti papi.

2. Ostavka dana papi Ivanu XXIII.

Deset godina nakon ređenja za biskupa i 6 godina nakon što sam preuzeo službu pomoćnog biskupa mons. Bonefačiću dobio sam dopuštenje od komunističkih vlasti da odem u Švicarsku na oporavak nakon sedmomjesečnog boravka u zagrebačkim bolnicama. Taj sam izlazak iskoristio da u Grottoferrati u samostanu časnih sestara franjevki Figlie di Maria, napišem svoj izvještaj o desetogodišnjem stanju u splitskoj i makarskoj biskupiji, na latinskom jeziku. Za boravka u inozemstvu sudjelovao sam na prvoj sjednici Pripravne teološke komisije II. vatikanskog općeg sabora. Taj

* Članak iz prvog poglavlja knjige u pripravi za tisak pod naslovom *Putovi dijaloga. Knjiga druga*. Naslov prvog poglavlja te knjige glasi *Dijalog s rimskim papama*.

sam izvještaj predao u Vatikanu u listopadu 1960. godine. Nakon toga primio me papa Ivan XXIII. u službenu audijenciju prigodom posjeta *ad limina*. Htio sam, prema ceremonijalu, Papi poljubiti papuču, ali Papa to nije dopustio, nego me je zagrlio i poljubio, a i ja njega.

Razgovor je bio vrlo ugodan pa i za mene ganutljiv. Papa je bio dobio od svojega Tajništva točke iz moga izvještaja, da može i o tome sa mnom razgovarati. No, nije se baš mnogo držao tih točaka nego je poveo sa mnom slobodan razgovor o slučaju Stepinca, o važnim krepostima jednog svećenika i biskupa. "Čistoća i poniznost su najvažnije", rekao je meni tada Papa i primijetio da mu se čini kako se i ja najviše borim za te dvije kreposti - (koje li intuicije!), i slično. Papa mi je iz sažetka koje mu je dostavilo Tajništvo pročitao što sam predložio za raspravu na najavljenom koncilu, pa je pohvalio moje prijedloge. Ipak mi je Papa donekle zamjerio moje držanje prema komunistima u bivšoj Jugoslaviji, rekavši mi, naravno na talijanskom jeziku: "Nije dobro ići prema komunistima šakama (coi pugni), pritom stišćući svoje bijele punačke šake prema meni. Shvatio sam da misli na moje sankcije protiv staleških udruženja katoličkih svećenika. Protestirati i zabraniti: da, tumačio mi je papa svoj novi odnos prema komunistima. To me je iznenadilo i, mogu reći šokiralo, jer me zbog mojega držanja prema udruženjima hvalio moj biskup Bonefacić i moj papa Pio XII. A, evo, drugi papa, jednako vrijedan kao i njegov prethodnik, daje mi sasvim drugačiju direktivu.

Ja sam bez velikog razmišljanja rekao Papi da sam od svih božanskih čina i od svih crkvenih službi suspendirao četiri svoja svećenika i time djelotvorno zaustavio taj pokret kojemu je svrha da odijeli Katoličku crkvu u Jugoslaviji od papinskog Rima, kao što je to već učinjeno u Kini i dobrano napredovalo u Čehoslovačkoj Republici; kazao sam nadalje da su ta četvorica svećenika u suspenziji već sedam godina pa da ja stoga ne mogu zbog svojeg ljudskog i biskupskog dostojanstva, tu direktivu provesti u djelo; te neka to učini moj nasljednik, a ja ću se povući u tišinu i Papa neće imati sa mnom nikakve poteškoće, jer želim ostati poslušan sin Rimokatoličke Crkve.

Tako smo se rastali u nedoumici.

To je eto bila ponuđena ostavka papi Ivanu XXIII.

Međutim sam otišao u Split, čekajući dekret o razrješenju službe apostolskog administratora splitske i makarske biskupije, posve miran i zadovoljan, bilo da iza toga pođem na neku župu ili nastavim svoju profesorsku službu na našoj teologiji.

No, o Božiću 1960. dobio sam bulu Ivana XXIII. kojom me imenovao splitskim rezidencijalnim biskupom.

To znači da je Papa bio uvažio moje razloge i odobrio moj postupak.

3. Ostavka ponuđena papi Pavlu VI.

Ovdje se je radilo o središtu dalmatinske metropolije: hoće li ono biti u Splitu ili u Zadru.

Na glasovanju u BK bivše Jugoslavije, Split je bio dobio 15 glasova, a Zadar 8. Dakle, nama je nedostajo samo jedan glas do dvotrećinske većine, a Zadru 8 glasova. No, neki veoma ugledni biskupi glasovali su za Zadar, a njihovo je mišljenje dijelio apostolski nuncij u Beogradu. Da ne duljim i papinska kurija je s vremenom bila pridobivena za Zadar te je bio napisan i Dekret da mons. Marijan Oblak bude metropolit za Dalmaciju. Ja sam na to bio hitno upozoren i istoga dana kada sam to upozorenje dobio stigao sam u Rim i sutradan, u 11 sati, bio pred vratima Papine sobe za audijencije.

Papa me je primio u izvanrednu interpoliranu audijenciju, koja nije smjela trajati više od 10 minuta. No, trajala pola sata. Da budem kratak, reći ću da sam Papi ponudio ostavku i pri tom sam bio skinuo biskupski križ s vrata i rekao Papi: "Ako Vaša svetost u ovom pitanju presudi za Zadar, ja se potpuno pokoravam, ali u tom slučaju ja ne bih mogao više s auktoritetom obavljati biskupsku službu u Splitu nego bih se povukao negdje daleko od Splita da me taj grad i ta biskupija što prije zaborave."

Papa se je začudio mojoj gesti pa je rekao da on ljubi Zadar, a jednako da ljubi i Split, ali da će, zbog svega što je od mene čuo, uzeti rješenje tog pitanja u svoje ruke i da će nastojati osobno presuditi.

Ja sam dakle izišao mirne savjesti jer sam učinio što sam mogao za svoj grad i svoju biskupiju, a ostalo prepustio Providnosti Božjoj i Papinoj mudrosti.

Nakon nekoliko mjeseci zaista je stiglo Papino osobno rješenje. Split je postao rezidencija metropolita dalmatinskih biskupija, ali je Zadar ostao neposredno podvrgnut Svetoj Stolici, dakle izuzet od Splitske metropolije.

Eto to je je bila moja treća ostavka dana jednom rimskom papi, koja je za nas bila pozitivno riješena.

4. Moja četvrta ostavka dana usmeno papi Ivanu Pavlu II.

Ta je ostavka bila najkompliciranija. Onoga koji se s njoj želi potanje upoznati, upućujem na drugo poglavlje najavljene knjige (vidi bilješku u ovome časopisu na str. 76). Ovdje ću nastojati biti što kraći, izbjegavajući neke nadnaravne pojave koje su se, po mom subjektivnom uvjerenju, tu bile umiješale. Dakle, na jednoj rimskoj papinskoj kongregaciji, koncem rujna 1986., tri mjeseca prije moje Zlatne mise, rečeno mi je da je na toj kongregaciji poveden proces da me se odmah makne sa splitske nadbiskupske stolice, jer da surađujem s komunistima, sa svrhom da se sruši Crkva u Splitskoj nadbiskupiji i šire. Budući da je *periculum in mora*, to jest pogibao da Crkva bude zaista srušena, ako bi se čekalo na izvršenje te kazne da se krivac sasluša, treba ga odmah skinuti sa stolice, bez saslušanja, dakle, metodom inkvizicije najgore vrsti. Rečeno mi je da je proces već završen i dekret napisan: potrebno je još samo da ga Papa potpiše.

Ipak mi je ostavljena mogućnost da se sam odrečem svoje službe zbog zdravstvenih razloga pa da će mi udarac biti lakši. Ta vijest me je pogodila kao grom iz vedra neba, jer o procesu nisam imao pojma. Ipak sam se začas zamislio i s izvanrednom milošću Božjom snašao se i odgovorio da sam sebe neću ubiti (jer to je bila užasna društvena smrt, gora od fizičke), ali ako Sveti Otac potpiše osudu, da ću se mirno povući i otići što dalje od Splita pa da Sveta Stolica neće imati nikakvih poteškoće sa mnom.

Eto to je bila moja četvrta specifična "ostavka" dana Ivanu Pavlu II. na usmen način.

Pošao sam kući s "rajskim mirom" u duši. Takav sam mir prvi put iskusio u svom životu. Čekao sam dakle kod kuće da dobijem dekret, naravno, preko Apostolske nuncijature u Beogradu. Dekret sam i dobio koncem studenoga 1986., dakle mjesec dana prije proslave moje Zlatne mise. Mirno sam otvorio tu oмотnicu iz Beograda. Unutra je bilo poduže pismo, potpisano od samog pape Ivana Pavla II. To je bio pravi autograf od dvije i pol stranice, u kojemu mi Papa čestita moju Zlatnu misu i dodaje da je mogu radosno slaviti sa svojim svećenicima i narodom, jer da je dokazana moja trajna vjernost toj apostolskoj rimskoj Stolici.

Kojeg li ugodnog iznenađenja?! Sve su smrtonosne tužbe protiv mene glatko i radikalno odbijene, od vjerojatno ponovljenog procesa o mojim odnosima sa Svetom Apostolskom rimskom stolicom i na tom je procesu obnovljenom Papinom naredbom, čvrstim argumen-tima dokazana moja trajna vjernost rimskome Papi.

Ovdje dakle nisam dao ostavku, nego je *sub conditione*, radosno prihvatio.

5. *Moja peta ostavka dana papi Ivanu Pavlu II.*

I ta je ostavka na biskupsku službu bila dana bezuvjetno, i to početkom veljače 1987., zbog navršene dobi od 75 godina biskupske službe, 29. prosinca 1987. Molio sam, dakle Papu da mi ne produžuju biskupsku službu ni jedan dan pošto navršim 75 godina, 29. prosinca 1987., jer da mi je dosta biskupske aktivne odgovorne službe i da sam se zato tako rano unaprijed prijavio za to odreknuće da Sveta Stolica može na vrijeme potražiti mojega nasljednika.

Ipak mi je Papa produžio biskupsku službu sve do 10. rujna 1988. i stavio me u stanje mira, ali ne potpunoga, jer me je istim dekretom umirovljenja imenovao apostolskim administratorom splitsko-makarske nadbiskupije sve do dana biskupskog ređenja mojega nasljednika mons. Ante Jurića. To sam ređenje ja obavio, kao glavni davatelj toga svetoga reda u našoj konkatedrali, 16. listopada 1988. i tako *de facto* stupio u mirovinu.

Ta je dakle moja ostavka, od pet njih, jedina uslišana i to ne onda kada sam je ja tražio.

Ostavke sam papama podnosio u uvjerenju da se nisam ogriješio o strogu poslušnost koju sam uvijek iskazivao namjesnicima Kristovim na zemlji i nasljednicima svetoga Petra i da sam pritom sačuvao svoje ljudsko, svećeničko i biskupsko dostojanstvo.